

MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI
DEPARTAMENT KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO I PODSTAW PROGRAMOWYCH

Warszawa, 31 sierpnia 2022 r.

DKOPP-WEK.4043.14.2022.AD

Pan
prof. dr hab. Krzysztof Spalik
Przewodniczący Komitetu
Biologii Środowiskowej
i Ewolucyjnej Polskiej
Akademii Nauk
Wydział Biologii UW
ul. Żwirki i Wigury 101
02-089 Warszawa

Szanowny Panie Profesorze,

w związku z przekazanym do Ministerstwa Edukacji i Nauki pismem z 6 kwietnia 2022 r., w sprawie obowiązkowego egzaminu z przedmiotów przyrodniczych na zakończenie edukacji w szkole podstawowej, Departament Kształcenia Ogólnego i Podstaw Programowych MEiN uprzejmie wyjaśnia.

Egzamin ósmoklasisty jest przeprowadzany od 2019 r. i obejmuje język polski, matematykę oraz język obcy nowożytny. Zgodnie z przepisami art. 295 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60 z późn. zm.) - w brzmieniu obowiązującym do dnia 27 maja 2022 r. - od roku szkolnego 2021/2022 egzamin ósmoklasisty miał obejmować oprócz języka polskiego, matematyki i języka obcego nowożytnego także jeden przedmiot do wyboru spośród: biologii, chemii, fizyki, geografii lub historii.

W 2022 r. nie przeprowadzono egzaminu ósmoklasisty z czwartego przedmiotu obowiązkowego. Zmianę tę wprowadzono ze względu na szczególną sytuację uczniów przystępujących do tego egzaminu, którzy część swego kształcenia realizowali w warunkach stanu epidemii, z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 17 sierpnia 2021 r. *zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19* (Dz. U. poz. 1525), wprowadzono zmianę polegającą na rezygnacji z przeprowadzania w 2022 r. egzaminu ósmoklasisty z czwartego przedmiotu obowiązkowego.

W 2022 r. zdecydowano o rezygnacji - od roku szkolnego 2022/2023 - z przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty z czwartego przedmiotu obowiązkowego, wybranego spośród przedmiotów: biologia, chemia, fizyka, geografia lub historia. Zmianę tę wprowadzono przepisami ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1116) zawierającej odpowiednie zmiany w ustawie o systemie oświaty (w art. 44zu ust. 3 uchylono pkt 4) i ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (przepis art. 295 ust. 1 i 3 wskazujący, że od roku szkolnego 2021/2022 egzamin ósmoklasisty jest przeprowadzany również z czwartego przedmiotu wybranego spośród przedmiotów: biologia, chemia, fizyka, geografia lub historia).

O rezygnacji z egzaminu z czwartego przedmiotu przesądziły argumenty dotyczące wpływu konieczności wyboru jednego, dodatkowego przedmiotu egzaminacyjnego na sposób kształcenia w szkole podstawowej. Poprzez wymogi systemu egzaminacyjnego uczeń byłby skłaniany do skupienia się na jednym (wybranym) przedmiocie kosztem przedmiotów pozostałych. Oceniano, że następuje to na zbyt wczesnym etapie kształcenia i może niekorzystnie odbić się na toku dalszej edukacji. Uwagi w tym zakresie były zgłaszane do MEiN również przez środowiska nauczycieli i rodziców, którzy wyrażali obawy, że egzamin z czwartego przedmiotu do wyboru spowoduje przedwczesną i niekorzystną dla

uczniów konieczność koncentracji na jednym (wybranym) przedmiocie kosztem przedmiotów pozostałych.

Zaznaczyć w tym miejscu należy, że celem przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty jest m.in.:

- 1) stworzenie warunków do organizowania postępowania rekrutacyjnego do szkół ponadpodstawowych w sposób sprawny, obiektywny i sprawiedliwy,
- 2) spełnianie funkcji diagnostyczno-ewaluacyjnej dla szkół podstawowych.

Wyniki uzyskane na egzaminie ósmoklasisty są jednym z kryteriów uwzględnianych w postępowaniu rekrutacyjnym do szkoły ponadpodstawowej, bowiem umożliwiają dokonywanie oceny wiadomości i umiejętności uczniów według jednakowych kryteriów. Pozwalają na zdiagnozowanie osiągnięć edukacyjnych uczniów, ocenę jakości oddziaływań edukacyjnych szkół oraz porównywalność wyników egzaminacyjnych bez względu na miejsce edukacji ucznia. Dają również możliwości porównania wyników ucznia z wynikami pozostałej populacji uczniów danego rocznika. Indywidualne oceny ucznia ustalone na świadectwie ukończenia szkoły odzwierciedlają ocenę jego umiejętności w populacji uczniów szkoły, którą ukończył, a wyniki egzaminacyjne pozwalają na obiektywne porównanie z ocenami uzyskanymi przez uczniów innych szkół.

Sposób punktowania poszczególnych kryteriów w postępowaniu rekrutacyjnym zakłada, że liczba punktów możliwych do uzyskania za wyniki egzaminu ósmoklasisty jest równa liczbie punktów możliwych do uzyskania za oceny z obowiązkowych zajęć edukacyjnych oraz za osiągnięcia ucznia. Celem równoważenia punktacji wyników i osiągnięć ucznia w szkole podstawowej oraz wyników egzaminu zewnętrznego jest weryfikacja umiejętności ucznia poprzez porównanie jego wyników z wynikami całej populacji uczniów kończących ten etap edukacyjny. Do przeprowadzenia rekrutacji w sposób, który zapewnia powszechny i równy dostęp do edukacji na kolejnym etapie kształcenia

wystarczające są wyniki egzaminu ósmoklasisty z trzech przedmiotów: języka polskiego, matematyki i języka obcego nowożytnego.

Egzaminy ósmoklasisty, jak wskazano wyżej, spełnia również funkcję diagnostyczno-ewaluacyjną. Na podstawie wyników egzaminu ósmoklasisty przygotowywane są szczegółowe analizy poziomu opanowania umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego. Sprawozdania te, wraz z wynikami opracowywanymi dla każdej szkoły przez okręgowe komisje egzaminacyjne, są wykorzystywane przez szkoły do opracowania analiz wewnątrzszkolnych służących doskonaleniu nauczania. Wyniki egzaminów są także jednym z kryteriów oceny pracy szkoły podstawowej (choć nie jedynym). Z punktu widzenia tego celu istotną wartość mają wyniki egzaminacyjne z przedmiotów, które zdawane są przez całą populację uczniów, a nie wyniki z przedmiotów do wyboru.

Nie można także zgodzić się z argumentem, że zmiana ta obniża rangę przedmiotów przyrodniczych w edukacji. Fakt przeprowadzania egzaminu z jakiegoś przedmiotu nie powinien być wyznacznikiem szczególnego statusu tego przedmiotu w szkole.

Dodatkowo wskazać należy, że egzamin zewnętrzny po 8-9 latach nauki nie jest przeprowadzany we wszystkich krajach UE i EOG. Są takie kraje, które nie egzaminują uczniów w tym wieku (np. Austria, Belgia, Chorwacja, Cypr, Czechy, Finlandia, Islandia, Słowenia, Szwajcaria). W krajach przeprowadzających egzamin do standardowego zakresu egzaminu uczniów na tym etapie edukacyjnym należy: język ojczysty, matematyka i język obcy. W niektórych spośród krajów egzaminujących uczniów w tym wieku przeprowadza się również egzamin z czwartego przedmiotu, przy czym nie zawsze są to nauki przyrodnicze. W krajach, które przeprowadzają egzamin z obowiązkowego czwartego przedmiotu obejmuje on np.: w Danii fizykę albo chemię, na Litwie nauki przyrodnicze i społeczne, na Łotwie historię Łotwy, w Norwegii język saamski (lapoński), w Szwecji przedmiot wybrany spośród: geografii, historii, religioznawstwa, wos, we Włoszech egzamin ustny (rozmowa) obejmuje wszystkie przedmioty nauczane w ostatniej klasie.

Z poważaniem

Małgorzata Szybalska
Zastępca Dyrektora
/ – podpisano cyfrowo/